

*Володимир Ковальчук,
Валерій Огороднік*
(Київ)*

**Листи Степана Бандери,
членів ЗЧ ОУН і ЗП УГВР
(анотований покажчик матеріалів ГДА СБ України)**

Редколегія журналу «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ» друкує першу частину анотованого покажчика «Листування провідників ОУН і командирів УПА», підготовленого співробітниками Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

Ключові слова: анотований покажчик, листування, Організація українських націоналістів, Українська повстанська армія.

Увазі читача пропонується перша частина анотованого покажчика «Листування провідників ОУН і командирів УПА», яку впродовж 2009 р. підготували консультанти Галузевого державного архіву Служби безпеки України (*далі* – ГДА СБ України) В. Ковальчук і В. Огороднік. Планується, що у майбутніх випусках журналу «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ» будуть опубліковані наступні частини покажчика. Їх орієнтовні назви: «Листування керівництва ОУН і УПА на українських землях», «Листування підпілля на Волині та Поліссі», «Листування підпілля Закерзонського краю», «Листування підпілля Львівського краю», «Листування підпілля Карпатського краю», «Листування підпілля Подільського краю», «Листування командування і підрозділів УПА–Захід», «Листування командування і підрозділів УПА–Північ». Планується також, що електронні варіанти добірок листів будуть розміщені в інформаційно-довідковій залі ГДА СБ України для відкритого ознайомлення.

Неоднорідність акумульованого у фондах архіву листування зумовила присутність більшості анотацій документів ОУН у порівнянні з матеріалами УПА. Листування репрезентує різні територіальні підрозділи ОУН, причому саме бандерів-

---

* *Ковальчук В.М., Огороднік В.Ю.* — консультанти Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

ської фракції. Листів власне УПА більше у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України, Державному архіві Рівненської області та інших державних архівосховищах нашої країни.

Актуалізація змісту (інформаційного потенціалу) ділових листів у вигляді анотацій конче необхідна, оскільки цей сегмент епістолярної спадщини керівництва визвольного руху мало опрацьований архівістами і практично недосліджений у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Крім того, для широкого кола зацікавлених осіб доступ до таких джерел ускладнений.

Згідно з інструкціями з ведення секретного діловодства передбачалося, якщо один чи декілька листів, які не містили відомостей, що становлять державну таємницю, підшиті до секретної справи, вона дослідникам не видавалася. Таким чином, лист, долучений до справи під грифом «Цілком таємно», «Таємно» як речовий доказ у конверті або як переклад російською мовою, що є додатком до певного документа НКВС чи МДБ, ставав своєрідним «бранцем» документів-«сусідів».

Нижньою хронологічною межею більшості виявлених ділових листів, анотації на які подаються у цій публікації, є 1945 р. Верхня межа «губиться» у середині 1950-х рр. Причина — зміни у структурі документальних різновидів системи документообігу ОУН і УПА. Якщо в 1943–1944 рр. назагал домінувала звітна, меншою мірою розпорядча документація, то далі, мабуть із конспіративних причин, повсюдно почалося її заміщення, а потім і практично повне витіснення діловим епістолярієм (приватний існував паралельно).

Від середини 1940-х рр. керівники підпільних структур ОУН та військових підрозділів УПА намагалися листуватися лише за нагальної потреби, свої думки вони прагнули висловлювати лаконічно, дуже часто в одному документі-листі висвітлювалося широке коло організаційних питань, цілі абзаци подавалися тайнописом.

Пошук ділових листів, анотації на які пропонуються, здійснювався у наступних фондах ГДА СБ України:

- фонд № 2: справи описів 33, 34, 39, 60, 61, 87, 90, 109 за 1951 р.;
- фонд № 5: спр. 48139;
- фонд № 6: спр. 51895-фп на Кук В.С., спр. 51896-фп на Крюченко У.М., спр. 71180-фп на Гусяк Д.Ю., спр. 74914-фп на Галасу В.М., спр. 75133-фп на Басюк Є.М., спр. 75173-фп на Дужого М.А., спр. 75504-фп на Арсенича-Березівського С.М., спр. 75575-фп на Ільків О.Ф.;
- фонд № 65: спр. С-7439 на Бусела Я.Г., спр. С-7440 на Турковського В., спр. С-7441 на Грицяя Д.М., спр. С-7442 на Маївського Д., спр. С-7443 на Сидора В.Д., спр. С-7747 на Кравчука Р.М., спр. С-7449 на Ярого Р.Ф., спр. С-7469 на Божековську О.І., спр. С-7690 на Безпалько Й.М., спр. С-7736 на Кука В.С., спр. С-7765 на Охримович В.О., спр. С-7970 «Болото», на керівництво ПЗУЗ і ПСУЗ, спр. С-8085 на Буцяк-Пашковську М.А., спр. С-8198 на Крюченко Ю.Н., спр. С-8444 на Пасека П.Т., спр. С-8467 на Клячківського Д.С., спр. С-8892 «Холодний Яр», на Макаренко Є.С., спр. С-8978 на Фою Л.А., спр. С-9001 на Турченяка М.С., спр. С-9041 на Карунову Н.М., спр. С-9079 «Берлога», Київська колекція, спр. С-9108 на Галасу В.М., спр. С-9112 на Федуна П.М., спр. С-9132 на Войновського П.О., спр. С-9165 «Берлога», Рівненська обл., спр. 19127 «Берлога», Дрогобицька обл., спр. 27314 «Берлога», Львівська обл., спр. 27688 «Звірі», Дрогобицька обл.

Велика частина згаданих вище архівних справ багатотомні. Відтак загалом архівною евристиккою було охоплено понад 300 томів. Треба відзначити перспективність для подальших студій матеріалів фондів 2, 5, 6. Сподіваємось, що у 2010 р. вдасться ознайомитися з ними детальніше.

До першої частини покажчика включено організаційне листування провідника ОУН(б) Степана Бандери, а також листи його соратників, так чи інакше причетних до ЗЧ ОУН чи ЗП УГВР — Кашуби, М. Лебеда, С. Ленкавського, В. Охримовича, Б. Підгайного, Д. Ребет (Цісик), В. Стахова, Я. Стецька.

Закордонні частини ОУН — керівний центр бандерівського руху, розташований в американській зоні окупації Німеччини і ФРН після Другої світової війни. Він вважався ядром бандерівської фракції ОУН, відтак йому підпорядковувався провід ОУН(б) в Україні. Закордонне представництво УГВР — керівний осередок українського передпарламенту, який представляв інтереси воюючої України за кордоном і мав на меті консолідувати різні напрями української політичної еміграції. Головним ареалом впливу УГВР була територія США.

* * *

Кожна анотація — це сформульований кількома реченнями зміст одного листа (якщо є — оригінал, якщо немає — копія, завірена копія, чернетка, замальовка абощо), поданий у максимально стислій формі, але обов'язково зі згадуванням важливих для подальших досліджень псевдонімів діячів повстанського руху, криптонімів суб'єктів підпілля, топонімів.

Анотування кожного листа здійснювалося за стандартною процедурою. Кожен блок анотацій (у нашому випадку — «Листи Бандери Степана, членів ЗЧ ОУН і ЗП УГВР») становлять менші «іменні» підрозділи, тобто систематизовані у хронологічній послідовності анотації листів одного автора. В анотації кожного такого підрозділу подаються: прізвище та ім'я автора, його псевдоніми в підпіллі і/чи УПА, коротка біографічна нотатка. Нижче у хронологічній послідовності йдуть власне анотації, розділені для зручності зірочками.

Структура будь-якої анотації в кожному підрозділі є сталою і складається з таких частин:

- 1) адресат листа;
- 2) дата;
- 3) текст анотації;
- 4) супутні записи (маргіналії) на берегах документа, що анотується;
- 5) архівна легенда;
- 6) якщо є інші копії документа — зазначення їхніх архівних легенд;

7) дані про оприлюднення (якщо документ вже було видано).

Листи провідників ОУН та УПА полюбляли цитувати співробітники НКВС/МДБ СРСР. Тому така інформація також узагальнювалася. За наявності вона подається як «згадки про листи» наприкінці відповідного підрозділу. Упорядники свідомі того, що не вдалося точно ідентифікувати всі без винятку псевдоніми, коректно передати деякі географічні назви (адміністративно-територіальний поділ УРСР у 1940–1950-х рр. відрізнявся від сучасного, Закерзоння нині входить до складу Польщі і деякі населені пункти мають іншу транскрипцію), тому наперед перепрошують за можливі неточності й пропонують у подальшій роботі сприяти доброзичливими консультаціями.

* * *

Листи Бандери Степана, відкладені в ГДА СБ України, охоплюють 1940–1955 рр. Переважна їх більшість була вилучена радянськими спецслужбами в убитих провідників ОУН, кур'єрів ЗЧ ОУН, зв'язкових, у криївках організаційних активістів упродовж першої половини 1950-х рр. Основні документальні масиви були вилучені на Тернопільщині й Івано-Франківщині. Серед типових адресатів С. Бандери — повстанські лідери, соратники, а іноді і опоненти по боротьбі, зокрема керівники ОУН(б) в Україні, ЗП УГВР, Василь Кук, Роман Шухевич, Дарина Ребет, Мирон Матвієйко. На відміну від епістолярію багатьох членів ЗЧ ОУН, значна частина ділових листів С. Бандери вже залучена до наукового обігу. Деякі з них уміщені у тритомнику «Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)» під ред. В. Богдана, В. В'ятровича, С. Кокіна та ін. (Київ, 2009), а також увійшли до археографічного видання «Життя і діяльність С. Бандери. Документи і матеріали» за ред. М. Посівнича (Тернопіль, 2008). Епістолярна спадщина інших діячів ЗЧ ОУН і ЗП УГВР, за винятком низки листів Степана Ленкавського, ще не введена до наукового обігу.

БАНДЕРА СТЕПАН АНДРІЙОВИЧ

[«Лис» (1933), «Баба», «Донат» (1947, 1951), «Малий», «Рих», «Тис» (1947), «Бийлихо» (1940–1954), «Сірий», «Ст.» (1949), «Степанко», «Степан Бийлихо» (1949–1950), «Попель»]

(01.01.1909, с. Старий Угринів Калуського р-ну Івано-Франківської обл. — 15.10.1959, м. Мюнхен, ФРН)

Народився у заможній сім'ї греко-католицького священика. Навчався у гімназії м. Стрий (1919–1927), активіст «Пласту», студент Львівської політехніки. Член розвідувальної та пропагандистської реф. УВО (1928). Із 1930-х керівник реф. пропаганди КЕ ОУН на ЗУЗ. 1933–1934 керівник ОУН на ЗУЗ. Організатор декількох терактів. На Варшавському і Львівському процесах (1935–1936) був засуджений до довічного ув'язнення, по 1939 відбував ув'язнення у трьох польських тюрмах. 10.02.1940 створив Революційний провід і був обраний на II Великому зборі (квітень 1941) провідником ОУН(б). До осені 1944 перебував у німецькому ув'язненні (концтабір Заксенгаузен). Із 1943 лідер УПА. 02.1945 обраний головою Бюро проводу ОУН(б). Після 05.1945 перебував в американській зоні окупації Німеччини. У 1946 очолив провід ЗЧ ОУН. Агент КДБ Сташинський Богдан смертельно поранив 50-річного Бандеру С., вистріливши отрутою зі спеціального пістолета.

* * *

До керівництва ОУН.
Від 19 серпня 1940 р.

Ідеться про необхідність визнання керівництвом ОУН в Україні рішень II-го ВЗ ОУН і повноцінне підпорядкування Мельнику Андрію, призначеному провідником ОУН.

Лист поданий на підпис Бандері Степану 17.08.1940 р., але завірений ним був 19.08.1940 р. о 21 год. 40 хв. Авторство документа і підпис, який начебто належить С. Бандері, потребують додаткового аналізу.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. 27314 («Берлога», Львівська обл.), т. 3, арк. 253. Оригінал, рукопис.

* * *

До «Тура» [Шухевич Р.] і «друзів».
Від 18 листопада 1945 р.

Міститься оцінка потенціалу української еміграції у США та Франції. Автор закликає до боротьби з пропагандою більшовизму і консолідації представників «поневолевених народів Сходу» навколо Антибільшовицького блоку народів (АБН). Повідомляється про протидію, яку ЗЧ ОУН здійснює твердженням радянських пропагандистів стосовно початку повернення українських емігрантів із Західної Європи в УРСР. Згадується УГВР. Охарактеризовано розвиток відносин між УПА та АК, висвітлено хід переговорів з поляками — прибічниками генерала Андерса. Ідеться про присвоєння старшинських звань для членів УПА в Україні. Також висвітлено стратегію відносин СРСР з країнами-союзниками у Другій світовій війні.

Оригінал листа у запакованому вигляді був вилучений співробітниками радянських спецслужб 04.04.1946 р. у с. Модричі Дрогобицького р-ну Львівської обл. в ліквідованого провідника Дрогобицького надрайону ОУН «Андрія» [Боричко В.]. До адресата не дійшов.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція. Додаток), т. 50, арк. 77–93. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

Інші копії: ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 42, арк. 1–13; Там само, т. 42, арк. 157–167; Там само, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція. Додаток), т. 52, арк. 71–81; Там само, ф. 65, спр. 19127 («Берлога», Дрогобицька обл.), т. 1, арк. 369–373 зв.; Там само, т. 2, арк. 263–268 зв.; ГДА СЗРУ, спр. 10876, т. 1, арк. 154–163. Згадки про документ: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога». Київська колекція), т. 3, арк. 350; Там само, т. 4, арк. 6.

Копію документа опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). — К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. — Т. 1. — С. 376–387; *Роман Шухевич у документах радянських органів державної безпеки (1940–1950)*. — К.: ПП Сергійчук М.І., 2007. — Т. 1. — С. 578–579.

* * *

До президії Української головної визвольної ради (УГВР).
Від 18 листопада 1945 р.

Автор уніс пропозиції щодо присвоєння військових (старшинських і підстаршинських) звань воїнам УПА, а також запропонував затвердити генеральські звання для головнокомандуючих УПА, оскільки ця практика загальноприйнята в європейських арміях.

Документ вилучений 04.04.1946 р. співробітниками радянських спецслужб у ліквідованого провідника Дрогобицького надрайону ОУН «Андрія» [Боричко В.]. Лист був запакований і до адресата не дійшов.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. 19127 («Берлога». Дрогобицька обл.), т. 1, арк. 374. Копія, машинопис, переклад з української на російську мову.

* * *

До «дорогих друзів».
20 грудня 1945 р.

Описується підготовка до проведення IV-го ВЗ ОУН, робота над проектом його статуту, затвердження програми. Автор пропонує керівництву ОУН та УПА подавати пропозиції щодо проведення цього заходу, обіцяє надати для розгляду проект статуту і проекти рішень IV-го ВЗ ОУН. Згадуються: «Ос.», «Ю. Кал.», «Св.-ек», представник від «Стяга» [Старух Я.].

Документ вилучений 04.04.1946 р. співробітниками радянських спецслужб у ліквідованого провідника Дрогобицького надрайону ОУН «Андрія» [Боричко В.]. Оригінал листа був запакований і до адресата не дійшов.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. 19127 («Берлога». Дрогобицька обл.), т. 1, арк. 375–376 зв. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником першого відділення відділу УББ МВС УРСР Винниченком.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 1. – С. 387–391.

* * *

До «Тура» [Шухевич Р.].
Серпень 1948 р.

Ідеться про смерть «Стяга» [Старух Я.], зраду кур'єрки «Ірини» [Бзова Теофілія-Ірина]. Повідомляється про резонанс у світі внаслідок переходу частин УПА із Закерзоння на Захід. Характеризуються прогалини у роботі ЗП УГВР. Інформується про події на конференції ЗЧ ОУН (вересень 1947 р.), пошук компромісу з ОУН(м). Згадуються члени ОУН(б) «Мороз» [можливо Гірняк І.], «Демид» [можливо Чижевський В.], «Михайло» [Арсенич М.].

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 398, т. 26, арк. 144 (конверт), документ № 3 (арк. 1–5). Оригінал, машинопис, текст згасає.

* * *

До «сердечного друга» і «дорогих друзів».
Від 8 травня 1949 р.

Автор встановлює причини виникнення Атлантичного пакту держав. Констатує, що після Другої світової війни світ став двополюсним (США–СРСР). Указує на хиби американської політики (США марно сподівалися на поступову демократизацію СРСР, «заплющили очі» на радянську експансію в Китаї). Прогнозує, що Японія стане майбутнім американським плацдармом на Далекому Сході. США розглядає можливість розпаду СРСР на національні держави, але тільки під проводом російського народу на чолі з емігрантом Керенським.

Ідеться про корисну для української визвольної справи діяльність АБН на чолі зі Стецьком Ярославом. Критикується діяльність в еміграції ЗП УГВР, УРДП, а також політична структуризація і функції Української національної ради (УНРада). Автор наголошує, що українська еміграція у США недостатньо жертвує коштів на справи ОУН(б) і УПА. Він також стверджує, що головним джерелом фінансування УПА до 1947 р. були «117», а опісля — «118». Опозиція у ЗЧ ОУН зловживає своїм правом на ініціативи з огляду на демократизм засідань цієї структури, продукує інтриги, брехню, ідеалізує українських націонал-комуністів. С. Бандеру не влаштовує, що ЗП УГВР узурпувало газету ОУН(б) «Українська трибу-

на», насторожено ставиться до оунівців-східняків, допомагає грошима міфічній «Рейдуочій частині УПА» за кордоном (в Америці).

С. Бандера виступає на захист приватної власності селян на землю, визнає тезу ОУН(б) про колгоспний устрій від 1943 р. помилковою, не проти впровадження державної планової системи «в основних лініях». Закликає посилити боротьбу проти більшовизму, активніше пропагувати ідеологію націоналізму по всій УРСР.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 398, т. 26, арк. 144 (конверт), документ № 1 (арк. 1–85). Оригінал, машинопис.

ГДА СЗРУ, спр. 10876, т. 7, арк. 2–53. Копія.

Копію документа опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 122–132.

* * *

[Адресат не вказаний].

Травень 1949 р.

У листі йдеться про ЗП УГВР та інші справи. Більша частина документа зашифрована цифрами.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 398, т. 26, арк. 144 (конверт), документ № 2 (арк. 1–2). Оригінал, рукопис, текст згасає.

* * *

До [Шухевича Романа]

Від 12 червня 1949 р.

Автор повідомляє про поточні плани щодо видання різних пропагандистських видань (передруки «На чатах», «На зміну», видання «Сурми»). Міститься оцінка постанов III-го НВЗ ОУН(б). Висловлюються судження стосовно статті Федун П.-«Полтави».

ГДА СЗРУ, спр. 10876, т. 7, арк. 53–59.

Опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В.,

Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 153–159.

* * *

До «націоналістів-революціонерів»!
Червень 1949 р.

Лист виданий пресовим бюро проводу і призначений для скріплення ідеологічної єдності націоналістичного підпілля ЗЧ ОУН. У листі подано роз'яснення поодиноких питань ідейно-програмного й політично-концептуального змісту, довкола яких виникли розбіжності.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 398, т. 10, арк. 69–152. Копія, машинопис.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 245–333.

* * *

До невідомого(-мих).
[Друга половина 1949 р.].

Охарактеризовано міжнародну політичну ситуацію після Другої світової війни, зокрема відносини між СРСР, Великобританією та США. Наголошується на тому, що керівництво США зробило ставку на російських емігрантів на чолі з Керенським, а не на українську націоналістичну еміграцію. Описано діяльність українських організацій за кордоном: ЗП УГВР, АБН під кер. Стецька Я., Українського конгресового комітету, уряду УНР в екзилі Ливицького А., «уенерівців» під кер. соціаліста Мазепи, мельниківського «Інтернаціоналу свободи», УРДП під кер. Багряного, її націонал-комуністичної фракції на чолі з Майстренком, «Союзу соборних земель України» Доленка. Проаналізоване ставлення деяких зі згаданих організацій до УПА.

Деталізоване питання діяльності внутрішньої опозиції у ЗЧ ОУН(б) наприкінці 1940-х рр., зокрема її вплив на газету «Українська трибуна» (редактор Пасічник). Детально висвіт-

лено роботу I та II надзвичайної конференції ЗЧ ОУН(б) у 1947 і 1948 рр. відповідно. Ідеться про плани ЗЧ на майбутнє.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція. Додаток), т. 46, арк. 71–243. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником 3-го відділу управління 2-Н МДБ УРСР Пушкіним 01.03.1950 р.

Інша копія: ГДА СЗРУ, спр. 10876, т. 7, арк. 72–243.

Копію документа опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 72 –243.

* * *

До «сердечного друга» і «дорогих друзів» [до вищого керівництва ОУН і УПА в Україні].

[Початок 1950 р.].

У листі подається інформація про закордонну діяльність ОУН і УГВР та містяться інструкційні вказівки з організаційних питань. У додатку надсилалася записка з зашифрованою частиною, лист «Корб-а», лист «Крима», думки одного з керівників ОУН(б) на ОСУЗ «Кам'янецького», лист «Бистрої» [Савицька-Козак І.], супровідна записка для зв'язку та фотокопії різних видань і матеріалів.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 45, арк. 1–254. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником 3-го відділу управління 2-Н МДБ УРСР Пушкіним 01.03.1950 р.

* * *

До «проводу ОУН на українських землях і головної ради ОУН на українських землях».

20 грудня 1950 р.

Автор пропонує адресату взяти участь у нараді про створення закордонного центру проводу ОУН (б).

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 74–79. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений стар-

шим уповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Підлипенком у травні 1951 р.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білосонь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 441–445.

* * *

До Ребет Дарини.

Від 11 квітня 1951 р.

Автор листа виправдовується, чому ЗЧ ОУН довго не вірило у факт загибелі Шухевича Р. Засуджується спроба Ребета Л. поставити під сумнів правочинність ЗЧ ОУН. На думку автора, ЗЧ має право надсилати вказівки проводу ОУН на українських землях. Ідеться про співпрацю дружини Іваніва з радянською владою.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 356–429. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником відділення управління 2-Н МДБ УРСР Кононенком у травні 1951 р.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білосонь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 495–556.

* * *

До «друзів» («Карбовичу» [Стецько Я.], «Залужному» [Ленкавський С.], «П. Орляну» [Ребет], «Володимирі» [Прокоп М.], «Пилипу» [Охримович В.], «Олександрі» [Пеленський З.], «Конару» [Сидор В.], «Отаві» [Климишин М.]).

Від 12 квітня 1951 р.

Підбиваються підсумки дискусії щодо подальшої діяльності ЗЧ ОУН. Також ідеться про проблеми, які необхідно обговорити на нараді ЗЧ ОУН. Згадано негативну оцінку пропозицій «Орляна» [Ребет Д.] від 14.02.1951 р.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 4, арк. 160–161. Оригінал, машинопис. Там само, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 35–41. Копія.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоскочко І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 557–561.

* * *

До «Леміша» [Кук В.].

Весна 1951 р.

Автор просить ставитися до представника проводу ЗЧ ОУН «Нечуй-Нечуєнка» як до представника інтересів його і «Карбовича» [Стецько Я.].

Документ вилучено 07.06.1951 р. співробітниками МДБ на території Станіславської (зараз Івано-Франківська) обл. під час ліквідації групи парашутистів, підготовлених англійською розвідкою.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 2, арк. 281. Копія, машинопис, переклад з української на російську мову.

* * *

До невідомого(-их).

Весна 1951 р.

Міститься прохання надати можливість кур'єрові Смаржу Іванові («Тернику») зустрітися з необхідними йому людьми.

Документ вилучено 07.06.1951 р. співробітниками МДБ на території Станіславської (зараз Івано-Франківська) обл. під час ліквідації групи парашутистів, підготовлених англійською розвідкою.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 («Звено»), т. 2, арк. 285. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До провідника «Леміша» [Кук В.].

Весна 1951 р.

Повідомляється, що від ЗЧ ОУН в Україну вирушив представник ЗЧ «Усміх» [Матвієйко М.], котрий має намір передати лист, інші папери, а також усно повідомити важливу інформацію.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 294–295. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Печерським 07.06.1951 р.

* * *

До «Леміша» [Кук В.] і «дорогих друзів».
Весна 1951 р.

Автор пов'язує загибель Шухевича Р. зі зрадницькими діями його зв'язкової «Ганни». Змінювати назву «ОУН» недоцільно, уважає він. Також автор називає опозицію у ЗЧ ОУН «раком». Містяться міркування щодо можливої війни між СРСР і США. Згадуються: «Леміш» [Кук В.], «Полтава» [Федун П.], «Горновий» [Дяків О.], «Бей-Зот» [Хасевич Н.].

Лист переданий представником ЗЧ «Усміхом» [Матвієйко М.]. Оригінал документа виявлено співробітниками МДБ УРСР у 1951 р. в лісовій криївці у Бережанському р-ні Тернопільської обл., де перебував Кук В. з охороною.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 296–355. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Бабенком у травні 1951 р.

* * *

До «друга Леміша» [Кук В.] та «друзів».
Весна 1951 р.

Автор інформує, що наприкінці 1950 р. перестав бути головою проводу ЗЧ ОУН. Він висловлює сумнів щодо автентичності листів з України про смерть Шухевича Р., які одержав у 1950 р. Автор також схвалює діяльність ОУН(б) в Україні і подає їй рекомендації на майбутнє, зокрема щодо необхідності неухильного виконання постанов III НВЗ, ставлення до «опозиції» (Ребет, Ярополк) і ЗП УГВР. Потреба змінити назву «ОУН» на якусь іншу називається неактуальною. Також ідеться про надання військових ступенів Побігушому і Підгайному.

Оригінал документа виявлено співробітниками МДБ УРСР у 1951 р. в лісовій криївці у Бережанському р-ні Тернопільської обл., де перебував Кук В. з охороною.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 41, арк. 389–423. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

Документ опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білосконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 562–609.

* * *

До «борців України» [керівництва ОУН(б) в Україні].
[1951 р.]

Міститься застереження, що одразу декілька кур'єрів від ЗЧ ОУН принесуть в Україну звістки ідентичного змісту. У них ітиметься про покращення зв'язку між ОУН в Україні і за кордоном, надання технічної допомоги.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 3. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Стратієнком у 1951 р.

* * *

[Адресат не вказаний].
Від 22 серпня 1952 р.

Ідеться про рішення С. Бандери залишити посаду голови ЗЧ ОУН(б) і передати свої повноваження голові проводу ОУН(б) в Україні. Він сформулював 3 причини цього: втрата власних важелів впливу на «опозицію» у ЗЧ; незгода з тим, що провідники ОУН(б) в Україні невиправдано зараховують членів «опозиції» до складу загального проводу; навмисне поширення «опозицією» неправдивих відомостей.

Документ у ніч на 15.11.1953 р. на кордоні Судово-Вишнянського і Городоцького р-нів Львівської обл. отримав легендарний МДБ «провідник» «Омелько» («Слава») від кур'єрів ЗЧ ОУН «Левка», «Бурі» і «Лошака», котрі прибули з території Польщі.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 1, арк. 179–183. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До «Чорного» і «Усміха».
[1952 р.]

У листі автор припускає, яким чином розгортатимуться події, коли новим головою ОУН(б) стане «Лицар». Сумнівається, що лист, який прийшов на його адресу від «Лицаря» з приводу цього, є автентичним. Він висловлює сподівання, що проблемою врегулювання конфлікту з внутрішньоорганізаційною «опозицією» у ЗЧ ОУН займеться «трійка», уповноважена на це «Лицарем» і за участю Матли.

Оригінал листа отримав у ніч на 15.11.1953 р. на кордоні Судово-Вишнянського і Городоцького р-нів Львівської обл. легендарний МДБ «провідник» «Омелько» («Слава») від кур'єрів ЗЧ ОУН «Левка», «Бурі» і «Лошака», котрі прибули з території Польщі.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 1, арк. 208–211. Машинопис. Огляд документа (російською мовою).

* * *

До «Усміха» [Матвієйко М.]
[1954 р.]

Автор листа просить «Усміха» [Матвієйко В.] повернутися з України назад. Також міститься прохання до адресата повідомити, чи він з лютого 1954 р. підтримував радіозв'язок з англійцями та «Аскольдом» [Підгайний Б.]?

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 221–223. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений орієнтовно у 1955 р.

Опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 3. – С. 571–573.

* * *

До проводу ОУН на українських землях, проводу ОУН Львівського краю, друзям «Чорному», «Усміху» [Матвієйко М.], іншим керівникам ОУН на українських землях.

Червень 1955 р.

Висловлюється подив стосовно «люфту» в листуванні між ЗЧ ОУН і ОУН(б) в Україні впродовж 1953–1955 рр. Ідеться про документи, які ЗП УГВР начебто отримало від ОУН(б) в Україні і у 1953 р. надало для ознайомлення ЗЧ ОУН. Характеризується діяльність «двійкарів» (Матла, Ребет). Висловлюються міркування стосовно нової тактики ОУН(б) за умов постійних радянських провокацій. Обговорюється справа Охримовича В.

Оригінал листа (?) надійшов до радянських спецслужб від «Бура» і «Пола» разом із поштою ЗЧ ОУН у серпні 1957 р.

ГДА СБУ, ф. 13. спр. 379. т. 2, арк. 170–193. Копія, машинопис, переклад з української на російську мову.

Опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 3. – С. 534–549.

* * *

До [керівництва підпілля ОУН(б) в Україні].
[Не пізніше серпня 1957 р.].

Автор листа критикує позицію американських офіційних кіл, котрі виступили за створення у США єдиного політичного об'єднання з числа українських та російських емігрантів під орудою Народно-трудового союзу. Також висвітлюється діяльність ЗП УГВР проти ЗЧ ОУН. З'ясовується ситуація в УНРаді. Ідеться про підозрілу діяльність Б. Підгайного-«Аскольда» у Великобританії. Згадуються: Лебедь М., Гриньох І., Матла З.

Оригінал листа (?) надійшов до радянських спецслужб від «Бура» і «Пола» разом із поштою ЗЧ ОУН у серпні 1957 р.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 197–220. Копія фрагменту, машинопис. Переклад з української на російську мову.

Фрагмент опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білосконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 3. – С. 554–570.

* * *

Витяг із листа до керівників підпілля ОУН в Україні.
[Дата невідома].

Ідеться про суперечності між концепціями створення протирадянського фронту «поневолевих народів» – американською й запропонованою ЗЧ ОУН. Висвітлюється співпраця ЗП УГВР із США, згадується спроба Ребета вивідати зв'язки між цими чинниками. Міститься інформація про вихід мельниківців з УНРади, зникнення бандерівця «Краба» у Мюнхені. Автор просить проінформувати про ОУН(б) в Україні.

Оригінал листа (?) надійшов до радянських спецслужб від «Бура» і «Пола» разом із поштою ЗЧ ОУН у серпні 1957 р. У серпні 1957 р. укладено витяг із цього документа.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 197–220. Машинопис, російською мовою.

Згадки про листи Бандери Степана Андрійовича

До Шухевича Р.
18 листопада 1945 р.

Ідеться про стан української еміграції у союзницьких зонах окупації Німеччини, відносини між емігрантами і союзницькою адміністрацією. Сформульовано подальші плани ОУН(б), зокрема стосовно співпраці з англійцями, американцями. Інформується про переговори з представниками АК.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція), т. 3, арк. 96–97.

* * *

До «Леміша» [Кук В.].
Від 28 червня 1951 р.

Документ вилучено МДБ УРСР в емісара ЗЧ ОУН Гринькова І. станом на серпень 1952 р. (на 14 арк.).

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 6, арк. 268.

* * *

До «Леміша» [Кук В.].
Жовтень 1951 р.

Документ вилучено МДБ УРСР в емісара ЗЧ ОУН Гринькова І. станом на серпень 1952 р. (на 19 арк.).

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 6, арк. 268.

* * *

До «Леміша» [Кук В.].
Квітень 1952 р.

Документ вилучено МДБ УРСР в емісара ЗЧ ОУН Гринькова І. станом на серпень 1952 р. (обсяг – 52 арк.).

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 6, арк. 268.

КАШУБА ІВАН

[«Чад»]

Співробітник УКК у Львові. У 1943 сидів у львівській тюрмі по вул. Лонцького. Далі перебував в Аушвіці. Коли після Другої світової війни Матвієйко М. виїхав до України, він очолив СБ ЗЧ ОУН. Начальник охорони Бандери С. Убив Штикала Д. В УВУ одержав звання доктора.

* * *

До «Байрака» [Косарчин Я.?].
[Не пізніше 1951 р.].

Конкретизується діяльність «двійкарів». Ідеться про збільшення кількості опозиціонерів у ЗЧ ОУН (Кордюк, Підгайний,

Процик, Габрусевич, Ріпецький, Керод), ворожнечу між Лебедем М. та Ребетом Л.

Оригінал листа (?) надійшов до радянських спецслужб від «Бура» і «Пола» разом із поштою ЗЧ ОУН у серпні 1957 р.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 249–253. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову.

* * *

До «Усміха» [Матвієйко М.].
[Не пізніше 1951 р.]

Повідомляється, що до США виїхали всі «двійкарі», крім Гриногоха І., Стахіва В., Ребета Л. Також міститься інформація про діяльність «Комітету Михайлова» у Берліні.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 253–254. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову.

ЛЕБЕДЬ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ

[«Варяг», «Вільний», «Євген Скиба», «Ігор», «Ігор Вільний», «Максим», «Максим Рубан», «Марко», «Олег», «Орест», «Скваричевський», «Череп» (1947), «Чорт», «Ярополк», «Ясний», «133»]

(11.01.1909 (23.11.1910), с. Нові Стрілища Жидачівського р-ну Львівської обл. — 19.07.1998, м. Пітсбург [США])

Був членом «Пласту» і СУНМ (1927). Організатор і провідник І підпільної «п'ятки» Юнацтва ОУН (1929). Провідник Юнацтва ОУН в Академічній гімназії у Львові, організаційний референт проводу Юнацтва ОУН при КЕ ОУН ЗУЗ (1930–1931). У 1932 підреферент Юнацтва КЕ ОУН ЗУЗ та заступник бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ. У 1930 закінчив Львівську гімназію. Організував вдалий замах на міністра внутрішніх справ Польщі Перацького Б. Заарештований у Штеттіні, виданий Польщі і засуджений на Варшавському процесі (18.11.1935–13.01.1936) до смертної кари, яку було замінено довічним ув'язненням. Вийшов на волю 05.09.1939. Член УДП, керівник відомства безпеки. Один з організаторів РП ОУН(б) та СБ ОУН(б)

(02.1940–04.1941), обраний заступником провідника ОУН (04–09.1941). Фундатор і керівник референтури розвідки Краківського центру ОУН(б) (від 10.03.1940). Міністр державної безпеки УДП (06.1941). Від 1941 і до 05.1943 р. виконував обов'язки урядуючого провідника. Учасник ІІІ НВЗ ОУН (21–25.08.1943), обраний головою Головної ради ОУН, організатор і керівник референтури зовнішніх зв'язків при Проводі ОУН(б). Учасник І ВЗ УГВР (11–15.07.1944). Керівник Генерального секретаріату закордонних справ УГВР як надпартійного координаційного органу українського антирадянського руху опору (07.1944–07.1998). Від 12.1949 проживав у США. Відзначений Золотим Хрестом заслуги УПА (20.10.1951). Один із лідерів опозиції членів УГВР Бандері С. на еміграції.

* * *

До «друга «Недобитого» [Бандера С.], «Орляна» [Ребет Д.] або «Володимира» [Прокоп М.].

Від 30 липня 1947 р.

Ідеться про тематику звітів, які автор отримав з території України: стан націоналістичного підпілля, моральні настрої підпільників, діяльність радянської влади.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 41, арк. 332–340. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову.

* * *

До «Доната» [Бандера С.].

Від 29 січня 1951 р.

Висловлюються міркування стосовно «Положення проводу ОУН на УЗ [українські землі]». Автор не погоджується з інтерпретаціями адресата цього документа. Він також критикує узурпацію Бандерою С. влади у проводі ЗЧ ОУН.

Лист вилучений і скопійований радянськими спецслужбами у групи парашутистів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 219–223. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову, виконаний старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Підлипенком у травні 1951 р.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 96–100.

Опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 2. – С. 457–472.

* * *

До «голови Генерального секретаріату і членів УГВР».
Травень 1952 р.

Про заходи офіційних кіл США щодо підтримки в антирадянській пропаганді «Союзу звільнення народів Росії». Автор констатує, що у США не визнано «уенерівську еміграцію» А. Лівницького представниками всього українського народу. Згадується діяльність В. Охримовича-«Грузина» і Федуна П.-«Полтави».

Оригінал документа вилучено радянськими спецслужбами у захоплених «американських шпигунів-парашутистів» Чепіля і Стеф'юка 27.08.1952 р., які прибули «на зв'язок» до підпілля ОУН(б) в Україні.

ГДА СБУ, ф. 16, оп. 9 (1956 р.), спр. 57, арк. 109–121. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений заступником начальника відділу управління 2-Н МДБ УРСР Строкіним.

Опубліковано: *Степан Бандера у документах радянських органів державної безпеки (1939–1959)* / Богдан В., В'ятрович В., Кокін С., Сергійчук В., Сердюк Н. (ред.), Білоконь І., Кокін С., Сердюк С. (упоряд.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2009. – Т. 3. – С. 257–263.

ЛЕНКАВСЬКИЙ СТЕПАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

[«Залужний», «Коваль»]

(06.07.1904, с. Загвіздя Тисменицького р-ну Івано-Франківської обл. — 30.10.1977, м. Мюнхен, ФРН)

Закінчив Станіславську гімназію. Навчався на філос. ф-тах Львівського та Краківського ун-тів, у торговій академії у

Кракові. Співзасновник СУНМ (1926). Один із видавців журналу «Юнак». Ідеологічний референт КЕ ОУН ЗУЗ (1929–1931). Автор «Декалогу» («Десять заповідей українського націоналіста»). У 1932–1936 відбував покарання у польській тюрмі. Був в'язнем німецького концтабору Аушвіц. Після Другої світової війни перебував в еміграції у Німеччині. 1945–1959 — член Проводу ЗЧ ОУН. Був «правою рукою» провідника ОУН(б) Бандери С. Далі, до 1968, очолював Провід ЗЧ ОУН. Редагував газету «Шлях перемоги». Похований на цвинтарі Вальдфрідгоф.

* * *

До «дорогого друга «Леміша» [Кук В.].
Весна 1951 р.

У листі, який автор написав адресатові вперше, він повідомляє, що вже дізнався про смерть Шухевича Р. На III конференції ЗЧ ОУН Бандера С. пішов з посади керівника і на його місце було обрано Стецька Я., зазначається у документі. Також окреслено діяльність ЗЧ ОУН, УГВР, АБН. Згадуються: Федун П., Донцов Д.

Оригінал листа вилучено 15.05.1951 р. біля с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 209–223. Копія, машинопис, переклад з української на російську мову, здійснений старшим уповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Купрієнком у травні 1951 р.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 193–204.

* * *

До ЗП УГВР.
1951 р.

Автор листа пропонує методи вирішення конфліктної ситуації, яка склалася між ЗЧ ОУН і ЗП УГВР.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 101–106. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим уповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Підлипенком.

ОХРИМОВИЧ ВАСИЛЬ ОСТАПОВИЧ

[«Бард», «Грузин» (1951), «Давид», «Кузьма», «Охало», «Павелко», «Пилип» «Серб», (1951), «Філософ», «Чабан», «ОК» (1953), «К» (1952)]

(24.05.1914, с. Дачків Велико-Барківського р-ну
Тернопільської обл. — 18.05.1954, в'язниця МДБ)

Походив зі священницької родини. Вступив до ОУН під час навчання у Тернопільській гімназії. В'язень польських тюрем (1935–1939). У 1940 закінчив юридичний ф-т Берлінського ун-ту. Під час розколу в ОУН став на бік Бандери С. Працював у канцелярії Військового штабу ОУН(б), навчався на курсах підготовки командного складу (1939–1940). Від липня 1941 очолив Тернопільський ОП ОУН(б). З 1942 був одним із співорганізаторів УПА та керівників школи підготовки підпільних кадрів ОУН для роботи у східних обл. України. Учасник II та III конференцій ОУН. Від квітня 1943 очолив КП ОУН(б) «Галичина», кооптований до Проводу ОУН. Через хворобу переведений до політичної референтури ГП ОУН(б). Із др. пол. 1944 був керівником мережі ОУН(б) на території Польщі. Від серпня 1945 — голова проводу в Аугсбурзі (Німеччина), член Баварського крайового проводу. Восени 1946 приєднався в ЗЧ ОУН до опозиційної щодо Бандери С. групи Ребета Л. Далі навчався на американських курсах розвідників. 20.05.1951 закинтий із групою нелегалів до ОУН на ЗУЗ із метою збору розвідувальної інформації та схилення керівників підпілля до визнання ЗП УГВР репрезентантом збройного руху опору в Україні. 06.10.1952 затриманий органами МДБ. За вироком військового трибуналу розстріляний. Не реабілітований.

* * *

До «Сто» [Шухевич Р.].
Від 28 грудня 1948 р.

У листі автор повідомляє адресата про отримання організаційної пошти і пропагандистських матеріалів, а також перераховує, які документи передає адресатові.

Документ вилучено 08.02.1949 р. у с. Пітушків Млинівського р-ну Рівненської обл. під час ліквідації М. Козака.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Кука В.С.), т. 3, арк. 145–146. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До Косинського-«Доктора».
[1951 р.]

Проект листа, якого написав Охримович В., і так і не надіслав. У проекті викладено інформацію про кадрові втрати, діяльність «більшовицької» влади на території Стрийського р-ну. Також автор подає пропозиції щодо можливих каналів зв'язку і просить допомогти йому продуктами харчування.

Документ вилучено 21.12.1951 р. у лісовому масиві на пн.-сх. від с. Вишнів Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл. під час ліквідації Кравчука Р.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 8, арк. 14 (конверт). Фотокопія рукописного оригіналу.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 7, арк. 127–129.

* * *

До «друга «В-н» [можливо «Владан» — Фрайт В].
Від 20 червня 1952 р.

У листі автор окреслює безпечні канали організаційного зв'язку для передачі пошти після того, як низку кур'єрів було розконспіровано.

Лист вилучено 04.07.1952 р. УМДБ Станіславської обл. у невідомого кур'єра зв'язку, ліквідованого під час спроби переправитися через р. Дністер біля с. Гановці Галицького р-ну Івано-Франківської обл.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 9, арк. 5 (конверт). Оригінал, рукопис.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 5, арк. 157–162; Там само, арк. 163 (конверт). Копія.

* * *

До [Кука В.].
[1953 р.].

Автор виправдовується, чому не з'явився на заплановану зустріч. Рецензується стаття «Перший з перших» (про Шухевича Р.). Робиться огляд недатованих листів від «Всеволода» [Гриньох І.] до нього («Кузьми») [Охримович В.], від «Всеволода» до членів УГВР, від Лебеда М. до Кука В., а також листів «Ігоря» [Лебеда М.] та «Верещаки». Наголошується, що Ленкавський С. останнім часом тяжіє від ЗЧ ОУН до ЗП УГВР. Ідеться про скликання «Бийлихом» [Бандера С.] конференції ЗЧ ОУН у травні 1952 р. Згадується його лист проти ЗП УГВР і ОУН(б) в Україні. Автор також інформує про доручення, яке дав «Грому» — перевірити кадри в Коломийській окрузі.

Проект листа Охримовича В. до Кука В., написаний під диктовку співробітників МДБ для оперативної гри з виведення Кука В. з націоналістичного підпілля. Лист адресатові вручено не було.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція), т. 23, арк. 200–209. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До «15» [Кук В.].
[1953 р.].

Автор звітує про те, що лист від «Леміша» [Кук В.] отримав. Ним даються відповіді на питання організаційного характеру.

На першій сторонці у верхньому правому куті зазначено порядковий номер і адресу пошти — «5223», «1/53». Фіктивний лист написано під диктовку співробітників МДБ. Оригінал вручений не був.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 9, арк. 19 (конверт). Оригінал, рукопис.

Копії: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-7736 (справа-формуляр на Охримовича В.О.), т. 8, арк. 20 (конверт); ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 18, арк. 116–124.

* * *

Адресат невідомий.
18 листопада 1945 р.

Ідеться про стан української еміграції у союзницьких зонах окупації Німеччини, відносини між емігрантами та союзницькою адміністрацією. Сформульовано подальші плани ОУН(б), зокрема стосовно співпраці з англійцями, американцями. Інформується про переговори з представниками АК.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9079 («Берлога», Київська колекція), т. 3, арк. 96–97.

Згадки про листи Охримовича Василя Остаповича

16 травня 1950 р.

Цитати уривків із листів Охримовича В.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-0979 («Берлога», Київська колекція), т. 23, арк. 49–51.

* * *

Доповідна записка.
Дата не вказана.

У документі містяться уривки організаційного листування між Охримовичем В., «Дем'яном» [Петрушевич С.] і «Маком» [можливо Гошовський Ю.].

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 63, арк. 204–210. Копія, машинопис російською мовою.

ПІДГАЙНИЙ БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

[«Аскольд», «Бик», «Доктор»]

(02.01.1906, с. Полонична Кам'янка-Бузького р-ну Львівської обл. — 01.09.1980, м. Торонто, Канада)

У 1923 став членом УВО. Випускник Академічної гімназії у Львові (1925), Данцізької політехніки (1932). Член «Пласту». Бойовий референт КЕ ОУН ЗУЗ (липень 1933 – червень 1934). Співучасник нападів на шкільного куратора Собінського (1926), пошту у Трускавці (1930). У 1936 засуджений на Варшавському процесі до довічного

ув'язнення, а на Львівському — до 15 (за амністією зменшено до 10) років. Вийшов на волю у вересні 1939. Служив у ВП (Військо польське), батальйонах «Нахтігаль» і «Роланд». Згодом за дорученням Шухевича Р. вступив у дивізію «Галичина», був там к-ром сотні, поручником. У кінці 1940-х – на поч. 1950-х керував референтурою зв'язків Проводу ЗЧ ОУН. За деякими даними, співпрацював з англійською контррозвідкою. У 1954 перейшов на бік ОУН(з) («двійкарі»). Із 1956 перебував у Канаді, працював інженером. Став співвласником фірми у Торонто. Активіст Братства 1-ї дивізії УНА. Співавтор збірника «Броди».

* * *

До «друга «Леміша» [Кук В.].
Весна 1951 р.

Адресатові доводиться до відома, що людина, яка принесе цей лист, є представником АБН, яка уповноважена повідомити важливу інформацію в усній формі. Згадуються кур'єр «Усміх» [Матвієйко М.], «Комар», «Микола», «Пімста», «Роман».

Інший автор листа «Карбович» [Стецько Я.]. Можливо, це лист Стецька Я., який скопіював Підгайний Б.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 231. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Печерським 7.06.1951 р.

* * *

До «Проводу ОУН на УЗ і друга провідника».
Весна 1951 р.

У листі автор інформує адресата про отримання пошти, передачу кур'єром усних повідомлень, канали можливого з ним зв'язку. Порушуються також і військово-політичні аспекти, пов'язані з можливим початком III світової війни. Критикується діяльність ЗП УГВР. Автор висловлюється проти підвищення у рангах українських військових-емігрантів.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 255–259. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову, здійснений зас-

тупником начальника відділення управління 2-Н МДБ УРСР
Бублиєм у травні 1951 р.

РЕБЕТ (ЦІСИК) ДАРИНА ОМЕЛЯНІВНА

[«Орлян», «П. Орлян», «Роберт»]

(26.02.1913, м. Кіцмань Чернівецької обл. — 05.01.1992,
м. Мюнхен, ФРН)

Закінчила Стрийську гімназію. Стала членом «Пласту». Вступила в УВО. Член ОУН з 1929. 22.03.1939 була заарештована за належність до ОУН. Працювала у Стрийській окрузі ОУН провідником, жіночим референтом (1933–1934). Опановувала професію юриста у Львівському та Люблінському ун-тах. Референтка Юнацтва КЕ ОУН ЗУЗ, відповідальна за зв'язок із ПУН (1935–1939). Далі, до 1941, перебувала у Кракові як член Крайового проводу ЗОУЗ. Політв'язень німецької тюрми (1941). Після звільнення до 1943 працювала у референтурі пропаганди Проводу ОУН(б). Після Другої світової війни — організаційний референт ЗЧ ОУН. Одна з ініціаторів створення УГВР, обрана членом президії. У складі ЗП УГВР виїхала в еміграцію. Проживала в американській зоні окупації Німеччини. Була членом політичної ради ОУН(з), її головою (від 1979). Автор спогадів.

* * *

До «високоповажного пана» Бандери Степана
Від 14 лютого 1951 р.

Зазначається, що лист Бандери С. від 20.12.1950 р. був отриманий, даються відповіді на сформульовані у ньому запитання. Критично оцінюються пропозиції Бандери С. щодо «Положення проводу ОУН на українських землях». Тональність листа щодо адресата чітко негативна.

Оригінал листа вилучено 15.05.1951 р. радянськими спецслужбами біля с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 242–254. Копія, машинопис.

Переклад з української на російську мову, здійснений стар-

шим уповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Павленком у травні 1951 р.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 113–125.

* * *

До Проводу ЗЧ ОУН.
Від 13 квітня 1951 р.

Автор листа ставить адресата до відома, що відкидає запрошення взяти участь у конференції ЗЧ ОУН. Також пояснюються причини такого рішення.

Лист вилучено 15.05.1951 р. біля с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 126–128. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим уповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Бабенко.

* * *

До «Тура» [Шухевич Р.].
Дата не вказана.

Лист-звернення до керівників ОУН(б) на ЗУЗ і до керівництва УГВР, в якому автор повідомляє про політичну ситуацію, що склалася у ЗЧ ОУН.

Оригінал листа був вилучений 20.11.1951 р. з мертвого пункту зв'язку Федун Петра у лісовому масиві неподалік від с. Бряза(?) Болехівського р-ну Станіславської обл.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9112 (справа-формуляр «Шакал»), т. 11, арк. 14–33. Копія, машинопис, переклад з української на російську мову.

Згадки про листи від Ребет (Цісик) Дарини

До Проводу ОУН(б) в Україні.
Від 31 жовтня 1951 р.

Свідчення Охримовича В. про кількість листів, які були надіслані Ребет Д., методи їх пересилання.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 40, арк. 84–87.

* * *

До Бандери Степана.
[Дата не встановлена].

Свідчення Галаси Василя про те, як він, перебуваючи у Кука В., ознайомився зі змістом листів, які надіслала Ребет Д. до Бандери С.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 43, арк. 203–207.

СТАХІВ ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ

[«Дир», «Корнило», «Мек», «Мук»]

(07.11 (10).1910, м. Перемишль, нині Польща —
25.10(11).1971, м. Мюнхен, ФРН)

Випускник Перемиської гімназії (1930). Навчався у Берлінській політехніці. Член «Пласту», Юнацтва ОУН. Був провідником Перемиської округи ОУН. Станом на 1941 — провідник ОУН(б) у Німеччині. У Кракові працював в УНК. У 1941 був міністром УДП. Заарештований гестапо 15.09.1941. До осені 1944 перебував у таборі Заксенгаузен. У жовтні вийшов на волю, мешкав у Мюнхені. Редагував газети «Українська трибуна» і «Сучасна Україна». До серпня 1948 працював контролером ЗЧ ОУН. Член ЗП УГВР та політради ОУН(з) (до 1960). Похований на цвинтарі Остфрідгоф.

* * *

Лист від «Мука» [Стахів В., член ГП ОУН].
До «дорогих друзів» [до провідників ОУН в Україні].
[Лист написаний на Великдень 1951 р.]

Ідеться про те, що ЗП УГВР неадекватно відреагувало на популяризацію своїх дій із боку ЗЧ ОУН, яка здійснювалася у 1945–1947 рр. Повідомляється про проведення III конференції ОУН. Також подано аналіз військово-політичної ситуації в Європі, США, Кореї, Греції.

Лист вилучено радянськими спецслужбами 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 308–323. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником управління 2-Н МДБ УРСР Кононенком.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 123–135.

СТЕЦЬКО ЯРОСЛАВ СЕМЕНОВИЧ

[«Б. Озерський», «Зіновій», «Є. Орловський», «Карбович» (1946–1951), «Лука», «Орач» (1951)]

(19.01.1912, м. Тернопіль — 05.06.1986 м. Мюнхен, ФРН)

Походив із родини уніатського священника. З відзнакою закінчив Тернопільську гімназію. Навчався у Краківському та Львівському ун-тах юр. і філос. наукам (1929–1934). З юнацьких років став членом нелегальної організації «Українська націоналістична молодь», потім — УВО та ОУН. З 1932 — член КЕ ОУН, ідеологічний референт і редактор підпільних видань. В'язень польських тюрем (1934–1937). У січні 1938 підготував черговий збір ОУН, учасник Римського конгресу ОУН (1939). Співорганізатор створення РП ОУН(б) у Кракові (01.1940), а на II ВЗ ОУН(б) (04.1941) обрано заступником Бандери С. 30.06.1941 підготував та оприлюднив текст Акту про незалежність Української держави. Прем'єр УДП. Заарештований німецькою окупаційною владою і відправлений до концтабору Заксенгаузен (до 09.1944 перебував у «бункері смерті»). У 1945 крайова конференція ОУН(б) обирає його членом бюро Проводу ОУН. У 1946 очолив АБН, президентом якого був до кінця свого життя. З ініціативи Стецька Я. постала також Європейська рада свободи, яка обрала його довічним членом своєї почесної президії. У 1968 його було обрано головою Проводу революційної ОУН(б). Похований на Мюнхенському цвинтарі.

* * *

До президента УГВР [Осьмак К.].
Від 18 грудня 1944 р.

Автор повідомляє, що вийшов із тюрми. Передається привітання від Бандери С. У листі схвалюється створення УГВР. ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 5, арк. 89. Копія, машинопис.

* * *

До «дорогих друзів».
Від 6 квітня 1946 р.

Автор повідомляє про обставини поранення 24.04.1945 р., а також хід лікування. Наголошується, що варто популяризувати історію про український уряд у Львові 1941 р. Ідеться про необхідність вироблення політичної платформи АБН. Міститься пропозиція зробити УДП підзвітним перед УГВР.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 42, арк. 155–156. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову.

* * *

До «голови Генерального секретаріату УГВР і проводу ОУН на Україні» [Кук В.].
Квітень 1951 р.

У листі автор подає звіт про роботу, яка була проведена АБН і ЗЧ ОУН на міжнародній арені, під назвою «Повідомлення про зовнішньополітичну і АБН діяльність за останні 3 роки». Інформує про кадрові зміни у середовищі ЗП УГВР та подає на обговорення і затвердження проект структурних змін ЗП УГВР. Також інформує про внутрішні конфлікти у ЗЧ ОУН та АБН.

Документ вилучено 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 324–372. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений начальником відділення управління 2-Н МДБ УРСР Кононенком.

* * *

До «дорогого друга «Юрія» [Кук В.] та «друзів».
Квітень 1951 р.

Інформаційний лист про діяльність АБН, ЗЧ ОУН та УГВР. У листі подається інформація про заходи щодо вшанування пам'яті Шухевича Р., аналізується ситуація про можливість початку III світової війни.

Документ вилучено 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 80–121. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Вакуленко.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 249–286.

* * *

До голови Генерального секретаріату УГВР і проводу ОУН в Україні [Кук В.].
Квітень 1951 р.

Міститься критика ЗП УГВР за його неконструктивну позицію щодо ЗЧ ОУН. У додатку до листа подано звіт про роботу АБН, а саме висвітлюються відносини у ЦК АБН між діячами ЗП УГВР та Українського представництва.

Оригінал документа вилучено 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 207–218. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До «дорогого друга «Леміша» [Кук В.].
Весна 1951 р.

У листі автор інформує Кука В. про те, що людина, яка принесе цей лист («Усміх» [Матвієйко М.]), є представником АБН і передасть певну інформацію в усній формі.

Документ вилучено 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН. На оригі-

налі листа, окрім підпису Стецька Я., була віза «Аскольд» [Підгайний Б.].

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 231–232. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Печерським 07.06.1951 р.

Інші копії: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 3–4; Там само, т. 2, арк. 284.

* * *

До «дорогих друзів».
[Весна 1951 р.].

Лист організаційно-інформативного характеру, направлений до підпілля ОУН(б) на ЗУЗ. У листі зазначено адресатів, до яких звертався автор «Тур» [Шухевич Р.].

ГДА СБУ, ф. 65, спр. 19127 («Берлога», Дрогобицька обл.), т. 1, арк. 402–403. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову.

* * *

До «Байрака» [Косарчин Я.].
[Не пізніше 1951 р.].

Роз'яснюється, якими методами українському підпіллю слід проводити роботу у Великобританії, США, Бельгії, Іспанії, Німеччині та інших країнах. Ідеться про популярність за кордоном НТС [Народно-трудового союзу], проникнення туди радянської агентури.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 379, т. 2, арк. 224–248. Копія, машинопис. Переклад з української на російську мову [здійснений у 1955 р.].

Інші листи

Від «Стрийського» [можливо Шанковський Л., член ЗП УГВР, працівник видавництва «Пролог»].

До «друга «Шаха» [Бабій Я., провідник Тернопільської округи Карпатського краю].

Від 25 квітня 1946 р.

У документі подано інструкційні вказівки та пояснення до «Інструкції на початок війни» (долучена до листа як додаток). Автор також подає рекомендації щодо роботи диверсійних та пропагандистських осередків ОУН(б) на українських землях у випадку початку III світової війни.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 31, арк. 52–53. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову.

* * *

Від «Н. Олержко» («Чайка»).

До «дорогих друзів» [до провідників ОУН в Україні].
[1950–1951 р.].

Автор розмірковує над причинами неузгоджень між ЗЧ ОУН і ЗП УГВР. Наводяться приклади безпідставної критики з боку УГВРівців дій представників ЗЧ ОУН — «Іваніва» [Логош О.], Гриньоха І., Стиранки М. Подається аналіз пропагандистських статей цих осіб, які вийшли друком за кордоном. Автор заперечує думку ЗП УГВР про розбіжності у поглядах між Бандерою С. та Шухевичем Р.

Лист вилучено 15.05.1951 р. поблизу с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 4–21. Копія, машинопис.
Переклад з української на російську мову, здійснений старшим оперуповноваженим управління 2-Н МДБ УРСР Гнапом у травні 1951 р.

Інша копія: ГДА СБУ, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 287–307.

* * *

Від «А. Бабенка» [представник ЗЧ ОУН].

До «шановного громадянина «Полтави» [Федун П.].

Від 9 квітня 1951 р.

Автор пояснює, чому не опублікував у закордонній пресі листа Федун П. до керівництва ЗЧ ОУН.

Цей лист потрапив до співробітників МДБ із закордонною поштою у 1952 р. Автор листа не знав, що на той час Федун П. уже загинув.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 87, арк. 145–149. Оригінал, машинопис.

* * *

Від «Гуцула» [Бутківський І.].

До «друга «Вернигори» [референт з організаційних питань проводу ЗЧ ОУН].

Червень 1951 р.

Про заходи ЗЧ ОУН, спрямовані на ліквідацію ЗП УГВР. Указано причину виходу з проводу ЗЧ «Ярополка» [Лебідя М.], «Доктора» [Гриньоха І.] та «Лугового». До листа додано надруковану на ротаторі листівку «Друзі, воїни УПА», датовану червнем 1950 р.

На першій сторінці містяться зашифровані позначення — «15/7 948», «Х 301». Оригінал документа вилучено 15.05.1951 р. біля с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл. у кур'єрів ЗЧ ОУН.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 46, арк. 224–229. Там само, ф. 65, спр. С-9115 (справа-формуляр «Звено»), т. 3, арк. 384–390. Переклад з української на російську мову, здійснений заступником начальника відділу управління 2-Н МДБ УРСР Арутюновим.

Владимир Ковальчук, Валерий Огородник. Письма Степана Бандеры, членов ЗЧ ОУН и ЗП УГВР (аннотированный указатель).

Редколлегия журнала «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ» публикует первую часть аннотированного указателя «Переписка руководителей ОУН и командиров УПА», подготовленного сотрудниками Отраслевого государственного архива Службы безопасности Украины.

Ключевые слова: аннотированный указатель, переписка, Организация украинских националистов, Украинская повстанческая армия.

Volodimir Kovalchuk, Valerii Ohorodnik. The letters of Stepan Bandera, members of foreign units of OUN and foreign mission of UHVR (annotated index).

The editorial board of journal published the first part of annotated index «The correspondence of OUN leaders and chief staff of UPA», prepared by the personnel of Branch state archive of Security service of Ukraine.

Key words: annotated index, correspondence, the Organization of Ukrainian Nationalists, Ukrainian Insurgent Army.